

**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ХӨХИҮЛЭН ДЭМЖИХ,
ХАМГААЛАХ ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР,
БҮГД НАЙРАМДАХ ФИНЛЯНД УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР
ХООРОНДЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Финлянд Улсын Засгийн газар (цаашид "Хэлэлцэн тохирогч талууд" гэнэ),

Хэлэлцэн тохирогч нэг талын нутаг дэвсгэрт Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчдаас оруулах хөрөнгийг үл ялгаварлан гадуурхах зарчмын үндсэн дээр хамгаалах шаардлагатайг хүлээн зөвшөөрч,

Хэлэлцэн тохирогч нэг талын иргэд болон компаниудын хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэр дэх хөрөнгө оруулалттай холбогдох хоёр талын эдийн засгийн хамтын ажиллагааг түлхүү хөгжүүлэхийг эрмэлзэн,

Хөрөнгө оруулалтын нөхцлийг хэлэлцээрээр ийнхүү тохиролцох нь Хэлэлцэн тохирогч талуудын хувийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх болон эдийн засгийн хөгжлийн өсөлтийг эрчимжүүлнэ гэдгийг хүлээн зөвшөөрч,

Хөрөнгө оруулалтын тогтвортой орчин нь эдийн засгийн нөөц бололцоог аль болох үр дүнтэй ашиглах болон амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэхэд хувь нэмрээ оруулна гэдэгтэй санал нэгдэж,

Эдийн засгийн болон бизнесийн хэлхээ холбоог хөгжүүлэх нь олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрийн эрхийг хүндэтгэхэд дэмжлэг болохыг хүлээн зөвшөөрч,

Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал болон хүрээлэн буй орчны талаар авах арга хэмжээнд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүйгээр эдгээр зорилтод хүрнэ гэдэгтэй санал нэгдэж,

Хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих, хамгаалах тухай хэлэлцээрийг байгуулахаар шийдвэрлэж,

Дараахь зүйлийг хэлэлцэн тохиров. Үүнд:

1 дүгээр зүйл

НЭР ТОМЪЁО

Энэхүү Хэлэлцээрт:

1. "Хөрөнгө оруулалт" гэж Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын хөрөнгө оруулагч Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт түүний хууль тогтоомжийн дагуу байгуулсан буюу эзэмшсэн бүх төрлийн эд хөрөнгө болон дор дурдсан эд хөрөнгийг хэлэх боловч зөвхөн үүгээр үл хязгаарлагдана. Үүнд:

a/ хөдлөх ба үл хөдлөх эд хөрөнгө, өмчийн бусад аливаа эрх, түүний дотор, бусдын эд хөрөнгийн жинхэнэ баталгаа, барьцаа, амлалт, түрээс, узууфрукт болон түүнтэй адилтгах эрхүүд,

b/ дахин хөрөнгө оруулалт хийсний орлого,

c/ компанийн ногдол хувь, хувьцаа болон үнэт цаас эсхүл компанийн оролцох бусад хэлбэр,

d/ мөнгөн зээл, эдийн засгийн үнэ цэнэ бүхий аливаа үүргийн биелэлтийг шаардах эрх,

e/ патент, зохиогчийн эрх, худалдааны барааны тэмдэг, үйлдвэрлэлийн дизайн, бизнесийн нэр, газар зүйн заалт, техникийн ажилбар, ноу-хау болон компанийн нэр хүнд зэрэг окуны өмчийн эрхүүд,

f/ хууль, захиргааны акт буюу эрх бүхий байгууллагын гэрээгээр олгогдсон давуу эрх, түүнчлэн, байгалийн баялгийг хайх, боловсруулах, олборлох, ашиглах эрх.

Хэлэлцэн тохирогч нэг талын нутаг дэвсгэр дээр тухайн улсын аливаа хуулийн этгээдийн хийсэн бөгөөд хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчид эзэмших буюу шууд болон шууд бус аргаар хянаж буй хөрөнгө оруулалтыг Хэлэлцэн тохирогч талын хууль тогтоомжийн дагуу хийгдсэн тохиолдолд сүүлд дурдагдсан талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалт гэж үзнэ.

Хөрөнгө оруулалт эсвэл дахин хөрөнгө оруулалт хийсэн өмчийн хэлбэрт оруулсан өөрчлөлт хөрөнгө оруулалтын шинж чанарт өөрчлөлт оруулахгүй.

2. "Орлого" гэж хөрөнгө оруулалтаар олсон буюу олж байгаа мөнгийг, тухайлбал, ашиг, ногдол ашиг, хүү, нөөц ашигласны төлбөр, хөрөнгийн орлого, эсхүл хөрөнгө оруулалттай холбоотой гарах төлбөрийг хэлнэ.

3. "Хөрөнгө оруулагч" гэж хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт хууль тогтоомж болон энэхүү хэлэлцээрийн дагуу хөрөнгө оруулалт хийж буй дараахь этгээдийг хэлнэ:

a/ Хэлэлцэн тохирогч талын хууль тогтоомжийн дагуу түүний иргэн хэмээн хүлээн зөвшөөрөгдсөн иргэний эрх бүхий хувь хүн: эсвэл

b/ Хэлэлцэн тохирогч талын хууль тогтоомжийн дагуу бүртгэгдсэн эсвэл байгуулагдсан уг хэлэлцэн тохирогч талын нутаг дэвсгэрт байрлалтай компани, корпораци, пүүс, нөхөрлөл, бизнесийн холбоо, байгууллага болон уг Хэлэлцэн тохирогч талын хуулийн дагуу бүртгэгдсэн салбар эсвэл засаг захиргааны төв буюу ажил хэрэг эрхлэх төв байртай ашгийн болон ашгийн бус, хязгаарлагдмал буюу хязгаарлагдмал бус хариуцлагатай аливаа хуулийн этгээдийг нэрлэнэ.

4. "Нутаг дэвсгэр" гэж Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүрийн нутаг дэвсгэр, дотоодын далайн ус, нутаг дэвсгэрийн далай, тэдгээрийн дээрх агаарын орон зай, мөн нутаг дэвсгэрийн далайн гадна орших далайн эргийн бүс, түүний дотор ёроол, далайн хэвлий, тийм бүсэд байгалийн баялгийг олборлох, ашиглах зорилгоор олон улсын эрх зүй болон өөрийн үндэсний хуулийн дагуу бүрэн эрхээ буюу хэрэг шүүн шийдвэрлэх эрх мэдлээ хэрэглэж болох далайн бүс нутгийг хэлнэ.

2 дугаар зүйл

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ БОЛОН ХАМГААЛАХ

Хэлэлцэн тохирогч тал бүр өөрийн нутаг дэвсгэрт Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчдын хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжиж, Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр ийм хөрөнгө оруулалтыг өөрийн хууль тогтоомжийн дагуу хүлээн зөвшөөрнө.

2. Хэлэлцэн тохирогч нэг талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт хийсэн хөрөнгө оруулалт болон түүнээс олсон орлогод ямагт шударга эрх, тэгшээр хандах бөгөөд тэдгээрийг бүрэн хамгаалж, аюулгүй байдлыг нь хангана. Хэлэлцэн тохирогч талууд ямар ч тохиолдолд тухайн хөрөнгө оруулалтад олон улсын эрх зүйн дагуу олгодгоос дутуугүй таатай нөхцөл олгоно.

3. Хэлэлцэн тохирогч аль ч тал өөрийн нутаг дэвсгэр дээр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчдын өмч эзэмших, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх, хэвийн ажиллагаатай байлгах, удирдан захирах, хэвийн ажиллуулах, ашиглах, шилжүүлэх, худалдах зэргээр хөрөнгө оруулалтаа захиран зарцуулахад нь үндэслэлгүй буюу арбитрын арга хэмжээ авахгүй.

3 дугаар зүйл

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН НӨХЦӨЛ

1. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр өөрийн нутаг дэвсгэрт Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчид хөрөнгө оруулалт эзэмших, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх, хэвийн ажиллагаатай байлгах, удирдан захирах, хэвийн ажиллуулах, ашиглах, шилжүүлэх, худалдах зэргээр захиран зарцуулахад нь өөрийн орны хөрөнгө оруулагчдад олгодгоос дутуугүй таатай нөхцөл олгоно.

2. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчаас хийсэн хөрөнгө оруулалтыг байрлуулах, худалдан авах, өргөжүүлэх, хэвийн ажиллагаатай байлгах, удирдан захирах, хэвийн ажиллуулах, ашиглах, худалдах буюу бусад хэлбэрээр захиран зарцуулахад үндэстний хөрөнгө оруулагчид олгосон нэн тааламжтай нөхцлөөс дутуугүй нөхцөл олгоно.

3. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчаас оруулсан хөрөнгө оруулалтад энэхүү зүйлийн 1 болон 2 дугаар хэсэгт заасан нөхцлийн аль илүү тааламжтай нөхцлийг олгоно.

4. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчаас хийсэн хөрөнгө оруулалтын эд материал, үйлдвэрлэлийн хэрэгсэл, үйл ажиллагааны болон тээврийн хэрэгсэл худалдан авах болон үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний маркетинг хэрэгжүүлэх болон үүнтэй төстэй үйл ажиллагаа явуулахад ялгаварлан гадуурхахгүй. Энэхүү шаардлагад давуу тал олгох болон үргэлжлүүлэн мөрдөх нөхцөл үйлчлэхгүй.

4 дүгээр зүйл

ТУСГАЙ ЗААЛТ

Энэхүү хэлэлцээрийн заалтуудыг Хэлэлцэн тохирогч нэг тал дор дурдсан нөхцөл байдлын улмаас олгож болох аливаа нөхцөл, хөнгөлөлт буюу давуутай эрхийг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагч болон хөрөнгө оруулалтад хамруулах мэтээр тайлбарлаж болохгүй. Үүнд:

а) Одоо байгаа эсхүл цаашид байгуулагдах бөгөөд Хэлэлцэн тохирогч нэг тал гишүүн нь эсхүл гишүүн нь болох аливаа эдийн засгийн чөлөөт бүс, гаалийн холбоо, нэгдсэн зах зээл, эдийн засаг санхүүгийн холбоо эсхүл түүнтэй адилтгах бусад бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр, түүнчлэн бүс нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн тухай хэлэлцээр, эсхүл

б) давхар татварын хэлэлцээр эсхүл татвартай бүхэлдээ буюу зарим хэсгээрээ холбогдол бүхий олон улсын гэрээ хэлэлцээр, эсхүл

в) хөрөнгө оруулалттай бүхэлдээ эсхүл зарим хэсгээрээ холбогдол бүхий аливаа олон талт хэлэлцээр.

5 дугаар зүйл

АЛБАДАН ХУРААХ

1. Хэлэлцэн тохирогч талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт оруулсан хөрөнгө оруулалтыг ялгаварлан гадуурхахгүй байх зарчмын үндсэн дээр зохих хууль тогтоомжийн дагуу зохих журам болон шуурхай, тэнцвэржүүлсэн үр дүнтэй нөхөн төлбөрийг олон улсын эрх зүйн дагуу хийсний дараа нийгмийн эрх ашгийн зорилгоос бусад тохиолдолд уг хөрөнгө оруулалтыг албадан хураах, улсын өмч болгох буюу албадан хураах ба улсын өмч болгохтой адилтгах шууд болон шууд бус арга хэмжээ (цаашид "албадан хураах" гэх) авахгүй.

2. Энэхүү нөхөн төлбөрийн хэмжээ нь эд хөрөнгийг албадан хураахын өмнө эсхүл албадан хураах тухай мэдээ нийтийн хүртээл болохоос өмнөх, эсвэл урьд нь албадан хураасан хөрөнгө оруулалтын үнэлгээтэй тэнцэнэ. Нөхөн төлбөрийн үнийг тогтоохдоо нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн үнэлгээний зарчмыг

баримтлах бөгөөд оруулсан хөрөнгө, орлуулсны үнэ өртөг, үнэлгээний өсөлт, урсгал орлого, ирээдүйн орлогын төлөвлөсөн урсгал, компанийн нэр хүнд болон холбогдох бусад хүчин зүйлийг харгалзана.

3. Нөхөн төлбөрийг бүрэн олгох бөгөөд саадгүй буюу хугацаа алдалгүй хийнэ. Нөхөн төлбөр нь албадан хураасан хөрөнгийг эзэмших эрхийг түдгэлзүүлсэн өдрөөс тухайн нөхөн төлбөр хийгдсэн өдөр хүртэлх хугацааны төлбөр хийгдэх валютын зах зээлийн ханшны хүүг зах зээлийн судалгааны үндсэн дээр оролцуулан тооцно.

4. Хэлэлцэн тохирогч талын нутаг дэвсгэрт тухайн улсын хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан буюу бий болсон компанийн эд хөрөнгө болон эд хөрөнгийн зарим хэсгийг Хэлэлцэн тохирогч тал албадан хураасан эсвэл Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагч нь хувьцааг эзэмшиж байгаа болон Хэлэлцэн тохирогч талын нутаг дэвсгэр дээр бий болсон хамтарсан үйлдвэрийг албадан хураасан тохиолдолд Хэлэлцэн тохирогч эзэн тал албадан хураах үед компани буюу хамтарсан үйлдвэр, нэгдэлтэй холбоотой болон бусад холбогдох баримт бичгийн заалтуудыг бүрэн хүндэтгэж, тэдгээрийн заалтуудын биелэлтийг хангах талаар Хэлэлцэн тохирогч талууд нотолно.

5. Энэхүү хэлэлцээрийн 9 дүгээр зүйлийн заалтыг хөндөхгүйгээр хөрөнгөө албадан хураалгасан хөрөнгө оруулагч тухайн Хэлэлцэн тохирогч талын шүүх буюу эрх бүхий бусад байгууллагаар өөрийн хэргийг зохих журмын дагуу хянуулах эрх эдлэх бөгөөд хөрөнгө оруулалтаа энэхүү зүйлд заасан зарчмын дагуу үнэлүүлэх эрх эдлэнэ.

6 дугаар зүйл

АЛДАГДЛЫГ НӨХӨН ТӨЛӨХ

1. Хэлэлцэн тохирогч талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт оруулсан хөрөнгөд дайн болон бусад зэвсэгт мөргөлдөөн, үндэсний онцгой байдал, эсхүл үймээн самуун буюу бослого гарсны улмаас учирсан хохирлыг Хэлэлцэн тохирогч тухайн тал нь барагдуулах, нөхөн төлөх, нөхөн төлбөртэй холбогдсон бусад арга хэмжээг авахдаа өөрийн хөрөнгө оруулагчид эсхүл нэн тааламжтай үндэстний нөхцөлтэй бусад хөрөнгө оруулагчдад олгодгоос дутуугүй нөхцөл, түүнчлэн хөрөнгө оруулагчийн илүү таатай гэж үзэж буй нөхцлийг олгоно.

2. Энэхүү зүйлийн 1 дүгээр хэсэгт заасан зүйлийг хөндөхгүйгээр Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын хөрөнгө оруулагчид дээрх хэсэгт заасан тохиолдлуудад Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутагт дараах шалтгаанаас үүдэн хохирол учирсан тохиолдолд:

а) Хэлэлцэн тохирогч тухайн талын зэвсэгт хүчин буюу эрх бүхий байгууллагын хөрөнгө оруулалт болон түүний зарим хэсгийг дайчлан хураасан,

b) Тухайн байдалд шаардлага гараагүй байхад Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын зэвсэгт хүчин буюу эрх бүхий байгууллага оруулсан хөрөнгийг устгасан бол,

нөхөн төлбөр буюу хохирлыг нэн даруй, зохистой, үр ашигтайгаар барагдуулах бөгөөд нөхөн төлбөр нь албадан хураасан буюу хөрөнгийг устгасан өдрөөс эхлэн тухайн нөхөн төлбөр хийх өдөр хүртэл 5 дугаар зүйлийн 2-оос 3 дугаар заалтын дагуу хийгдэнэ.

7 дугаар зүйл

ЧӨЛӨӨТ ГУЙВУУЛГА

1. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчаас хийсэн хөрөнгө оруулалттай холбогдсон төлбөрийг өөрийн нутаг дэвсгэрт шилжүүлэх, нутаг дэвсгэрээс гадагш чөлөөтэй шилжүүлэх баталгааг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчдад олгоно. Шилжүүлэх төлбөрт дор дурдсан төлбөрүүд хамрагдах бөгөөд зөвхөн эдгээрээр үл хязгаарлагдана. Үүнд:

a/ хөрөнгө оруулалтыг хэвийн явуулах, хөгжүүлэх буюу нэмэгдүүлэхэд шаардагдах үндсэн болон нэмэгдэл хөрөнгө;

b/ орлого;

c/ хөрөнгө оруулалтыг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн захиран зарцуулах буюу хувьцааг худалдсанаас олсон орлого;

d/ зээлийн, нөөц ашигласны төлбөр, удирдлагын хөлс, лицензийн төлбөр эсхүл бусад ижил төрлийн зардал зэрэг хөрөнгө оруулалтыг ажиллуулахад шаардагдах зардлын төлбөрийн хэмжээ;

e/ 5, 6, 8, 9 дүгээр зүйлийн дагуу төлөх шаардлагатай нөхөн төлбөр;

f/ Хөрөнгө оруулалтын хүрээнд ажилласан гадаадын ажилчдад олгосон цалин болон шагнал хөлс.

2. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр энэхүү зүйлийн 1 дүгээр хэсэгт заасан гуйвуулгыг хөрөнгө оруулагчийн сонгосон валютаар тухайн өдрийн зах зээлийн ханшаар чөлөөт хөрвөх валютаар нэн даруй гүйцэтгэнэ.

3. Гадаад валютыг солих зах зээл байхгүй тохиолдолд валютыг Зээлжих тусгай эрхэд шилжүүлэх хамгийн сүүлийн үеийн ханшийг хэрэглэнэ.

4. Хүлээн авагч Хэлэлцэн тохирогч талаас шалтгаалан гуйвуулгыг цаг тухайд нь хийгээгүй тохиолдолд гуйвуулга хийх тухай хүсэлт гаргасан өдрөөс гуйвуулга хийгдсэн өдрийг хүртэл зах зээлийн ханшийн өөрчлөлийг тооцож хүүг мөн гуйвуулгад багтаана.

8 дугаар зүйл

ЭРХ ШИЛЖИХ

Хэлэлцэн тохирогч аль нэг тал буюу түүний томилсон аливаа байгууллага Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт оруулсан өөрийн аль нэг хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад эдийн засгийн бус эрсдлийн даатгалын дагуу нөхөн төлбөр, баталгаа буюу даатгалын төлбөр хийгдэж байгаа бол даатгуулсан хөрөнгө оруулагчийн эрх баталгаа өгөгч Хэлэлцэн тохирогч тал буюу түүний аливаа байгууллагад шилжсэнийг хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд энэхүү шилжсэн эрх нь өмнөх эрх эдлэгчийн эрхтэй адил хэмжээнд байна.

9 дүгээр зүйл

ХЭЛЭЛЦЭН ТОХИРОГЧ ТАЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧ ХООРОНДЫН МАРГААНЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ

1. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг тал болон нөгөө талын хөрөнгө оруулагчдын хооронд хөрөнгө оруулалтаас шууд үүдэн гарах аливаа маргааныг аль болох эв зүйгээр шийдвэрлэнэ.

2. Ийм маргааны талаар бичгээр хүсэлт гаргаснаас хойш 3 сарын дотор шийдвэрлэж чадаагүй бол хөрөнгө оруулагч маргааныг шийдвэрлүүлэхээр дараахь байгууллагад хандаж болно. Үүнд:

a/ нутаг дэвсгэрт нь хөрөнгө оруулалт хийгдсэн Хэлэлцэн тохирогч талын эрх бүхий шүүх;

b/ 1965 оны 3 дугаар сарын 18-ны "Улс орон болон бусад улс орны иргэдийн хоорондын хөрөнгө оруулалтын маргааныг шийдвэрлэх тухай" Вашингтоны конвенцийн дагуу байгуулсан Хөрөнгө оруулалтын маргааныг шийдвэрлэх олон улсын төвийн арбитрын шүүх;

c/ Энэхүү хэсгийн b/ дэд хэсэгт заасан конвенцид Хэлэлцэн тохирогч талын зөвхөн нэг тал нь нэгдэж орсон тохиолдолд тус "Төвийн нэмэгдэл бүтэц"-ийн Арбитрын шүүх;

d/ "НҮБ-ын Олон улсын худалдааны эрх зүйн комисс"-ын арбитрын дүрмийн дагуу байгуулагдсан арбитрын аливаа ad hoc тусгай шүүхэд;

e) бусад хүлээн зөвшөөрөгдсөн ad hoc шүүхэд хандана.

3. Маргааныг үндэсний шүүхэд шилжүүлсэн хөрөнгө оруулагч нь үндэсний шүүхээс маргаантай асуудлаар шийдвэр гаргахаас өмнө үндэсний шүүхээр маргаанаа шийдвэрлүүлэхээс татгалзаж буйгаа зарлаж хэргийг зогсоосон тохиолдолд 2 дахь хэсгийн (b)-гээс (e) хүртэлх хэсэгт заасан аль нэг арбитрын шүүхэд хандаж болно.

4. Энэхүү зүйлийн дагуу аливаа арбитрын шүүхийн үйл ажиллагааг маргаанд оролцогч аль нэг талын хүсэлтээр 1958 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр Нью-Йорк хотноо гарын үсэг зурахад нээлттэй болсон "Гадаадын арбитрын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрч хэрэгжүүлэх тухай конвенц" /Нью-Йоркийн Конвенц/-ийн аль нэг гишүүн орны нутаг дэвсгэр дээр явуулж болно. Энэхүү зүйлийн дагуу арбитрын шүүхэд гаргасан нэхэмжлэлийг Нью-Йоркийн конвенцийн 1 дүгээр зүйлд заасан арилжааны харилцаа буюу үйл ажиллагаанаас үүдэн гарсанд тооцно.

5. Энэхүү зүйлд заасны дагуу талууд Хэлэлцэн тохирогч тал болон Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчийн хооронд гарсан маргааныг шийдвэрлүүлэх хүсэлтээ арбитрийн шүүхэд хандаж тавина.

6. Арбитрийн шүүхийн үйл ажиллагаа буюу арбитрийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх явцын аливаа үе шатанд маргаанд оролцож буй тал болох хөрөнгө оруулагч нь даатгалын хүрээнд нөхөн төлбөрийг бүхэлд нь буюу хэсэгчилэн авсан гэдэг шалтгаанаар Хэлэлцэн тохирогч аль ч тал эсэргүүцэл гаргаж болохгүй.

7. Энэхүү шийдвэр нь оролцогч талуудын хувьд эцсийн байх бөгөөд түүнийг заавал биелүүлнэ. Шийдвэр гарсан өдрөөс эхлэн хэлэлцэн тохирогч талын нутаг дэвсгэр дээр гарсан шийдвэрийг хэлэлцэн тохирогч талын холбогдох байгууллага өөрийн үндэсний хууль тоогтомжийн дагуу хэрэгжүүлнэ.

10 дугаар зүйл

ХЭЛЭЛЦЭН ТОХИРОГЧ ТАЛУУД ХООРОНДЫН МАРГААНЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ

1. Энэхүү Хэлэлцээрийг тайлбарлах буюу мөрдөх талаар Хэлэлцэн тохирогч талууд хоорондын үүссэн маргааныг аль болох дипломат шугамаар шийдвэрлэнэ.

2. Аль нэг Хэлэлцэн тохирогч тал Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талд бичгээр мэдэгдэл гаргаснаас хойш зургаан сарын дотор тухайн маргааныг шийдвэрлэж чадаагүй бол аль нэг талын хүсэлтээр маргааныг Арбитрын шүүхэд шилжүүлнэ.

3. Арбитрын шүүхийг дор дурдсан журмаар хэрэг тус бүрийн хувьд тусгайлан байгуулна. Арбитрийн шүүхийн тухай гаргасан хүсэлтийг хүлээж авснаас хойш хоёр сарын дотор Хэлэлцэн тохирогч талууд арбитрийн шүүхийн нэг нэг гишүүнийг томилно. Энэхүү хоёр гишүүн нь аливаа гуравдагч орны иргэнийг Хэлэлцэн тохирогч талуудтай зөвшилцсөний дараа түүнийг сонгоно. Арбитрийн шүүхийн хоёр гишүүн томилогдсоноос хойш дөрвөн сарын дотор даргыг томилно.

4. Энэхүү зүйлийн 3 дугаар хэсэгт заасан хугацаанд шаардлагатай томилгоог хийж чадаагүй бол Хэлэлцэн тохирогч аль нэг тал, хэрэв өөрөөр тохироогүй бол, Олон улсын шүүхийн Ерөнхийлөгчид хандаж болно. Олон улсын шүүхийн Ерөнхийлөгч нь Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын иргэн буюу

тэрбээр энэ үүргийг бусад ямар нэг шалтгаанаар гүйцэтгэх боломжгүй бол түүний дараахь дээд албан тушаалтан Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын иргэн бус Олон улсын шүүхийн гишүүн нь шаардлагатай томилгоог хийнэ.

5. Арбитрийн шүүх олонхийн саналаар шийдвэрээ гаргана. Шийдвэр нь эцсийн бөгөөд түүнийг Хэлэлцэн тохирогч талууд заавал биелүүлэх үүрэг хүлээнэ. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр тухайн Хэлэлцэн Тохирогч талын томилсон гишүүний болон шүүхийн ажиллагаанд оролцох зардлаа өөрөө хариуцана. Шүүхийн даргын болон бусад зардлыг Хэлэлцэн тохирогч талууд тэнцүү хэмжээгээр хариуцана. Зардлыг хуваан төлөх асуудлаар шүүх өөрөөр шийдэж болно. Бусад бүх асуудлаар Арбитрийн шүүх өөрийн дэг журмыг тогтооно.

6. Энэхүү зүйлийн 1 дүгээр хэсэгт заасан маргааныг энэхүү хэлэлцээр болон олон улсын эрх зүйн нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчмын дагуу шийдвэрлэнэ.

11 дүгээр зүйл

ЗӨВШӨӨРӨЛ

1. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр өөрийн нутаг дэвсгэр дээр Хэлэлцэн тохирогч нэг талын хөрөнгө оруулагчаас оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбоотой шаардагдах зөвшөөрлийг шуурхай олгож байх, ийм хүсэлтийг өөрийн хууль, тогтоомжийн дагуу нааштай авч үзнэ.

2. Хэлэлцэн тохирогч тал бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалттай холбогдуулан компанид шаардлагатай гүйцэтгэх ажилтан, менежер, мэргэжилтнүүд, болон техникийн ажилтан нарыг гадаадаас хөлслөх тохиолдолд тэдгээр нь энэхүү хэсэгт заасан шаардлагыг хангасан нөхцөлд өөрийн хууль тогтоомжийн дагуу түр хугацааны нэвтрэх буюу оршин суух эрх олгож шаардлагатай нотлох баримтаар хангана. Эдгээр мэргэжилтнүүдийн гэр бүлийн гишүүдэд Хүлээн авагч талын нутаг дэвсгэрт нэвтрэх буюу түр оршин суух эрхийг олгохтой холбогдуулан ижил нөхцөл үйлчилнэ.

12 дугаар зүйл

БУСАД ЗААЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

1. Энэхүү хэлэлцээрээс гадна Хэлэлцэн тохирогч талуудын хооронд одоо мөрдөгдөж байгаа болон цаашид байгуулах Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын хууль тогтоомжийн заалт буюу олон улсын эрх зүйгээр хүлээсэн үүрэг амлалт, хэлэлцээрийн нийтлэг буюу тодорхой заалт нь энэхүү хэлэлцээрийн дагуу олгосон нөхцлөөс хөрөнгө оруулагчийн хувьд илүү таатай нөхцлийг агуулж буй тохиолдолд тухайн заалтыг уг хэлэлцээрийн заалтаас илүү тааламжтай хэмжээгээр дагаж мөрдөнө.

2. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчийн тодорхой хөрөнгө оруулалттай холбогдон үүсэх аливаа бусад үүргийг биелүүлнэ.

13 дугаар зүйл

ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙГ ХЭРЭГЛЭХ

Энэхүү хэлэлцээр нь түүнийг хүчин төгөлдөр болохоос өмнө буюу хүчин төгөлдөр болсноос хойш Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын нутаг дэвсгэрт хийсэн хөрөнгө оруулалтын хувьд мөрдөгдөх бөгөөд Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хийсэн хөрөнгө оруулалттай холбогдон үүссэн буюу шийдвэрлэгдсэн маргаанд үл хамаарна.

14 дүгээр зүйл

ЕРӨНХИЙ ТУСГАЙ ЗААЛТ

1. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг тал нь дайн байлдаан, зэвсэгт мөргөлдөөн буюу олон улсын бусад онцгой байдлын үед өөрийн үндэсний аюулгүй байдлын ашиг сонирхлыг хамгаалахад чиглэсэн аливаа арга хэмжээ авахад энэхүү Хэлэлцээр саад учруулахгүй.

2. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талаас албадлагын буюу шударга бусаар ялгаварлан гадуурхах шинжтэй арга хэмжээ авах буюу хөрөнгө оруулалтад далдуур хязгаарлалт тогтоох зэрэг үйлдэл хийх зорилго агуулаагүй, түүнчлэн нийгмийн дэг журмыг хангахад шаардлагатай арга хэмжээ авахад энэхүү Хэлэлцээр саад болохгүй.

3. Энэхүү зүйлийн заалтууд нь 7 дугаар зүйлийн 1 дүгээр заалтын (e) хэсэгт үл хамаарна.

15 дугаар зүйл

ИЛ ТОД БАЙХ ЗАРЧИМ

1. Хэлэлцэн тохирогч тал тус бүр өөрийн нутаг дэвсгэрт Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын хөрөнгө оруулагчаас хийсэн хөрөнгө оруулалтад нөлөөлж болох хууль тогтоомж, журам, захиргааны журам, шүүхийн шийдвэрүүд болон олон улсын гэрээ, хэлэлцээр зэргийг цагт тухайд нь хэвлэх буюу бусад аргаар олон нийтэд мэдээлнэ.

2. Хэлэлцэн тохирогч талууд аливаа нууц болон өмчийн тухай мэдээлэл, тухайлбал, тодорхой хөрөнгө оруулагч эсхүл хөрөнгө оруулалтын талаархи мэдээллийг задруулснаар хууль хэрэгжүүлэхэд саад учруулахуйц буюу нууцлалын тухай хууль, тогтоомжид харшилсан эсхүл хөрөнгө оруулагчийн санхүүгийн ашиг сонирхлыг хөндсөн мэдээллийг задруулах тухай шаардлагыг энэхүү хэлэлцээрийн дагуу Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талд тавьж болохгүй.

16 дугаар зүйл

ЗӨВЛӨЛДӨӨН

Энэхүү Хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг дахин хянах болон Хэлэлцээрээс үүдэн гарч болох аливаа асуудлыг авч үзэх үүднээс Хэлэлцэн тохирогч талууд Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын хүсэлтээр зөвлөлдөнө. Ийм зөвлөлдөөнийг зохион байгуулах газар, цаг хугацааны талаар зохих шугамаар тохиролцсоны дагуу Хэлэлцэн тохирогч талуудын эрх бүхий байгууллага хооронд явуулна.

17 дугаар зүйл

**ХЭЛЭЛЦЭЭР ХҮЧИН ТӨГӨЛДӨР БОЛОХ, ҮРГЭЛЖЛЭХ
ХУГАЦАА БОЛОН ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙГ ЦУЦЛАХ**

1. Хэлэлцэн тохирогч талууд энэхүү хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр болгохтой холбогдсон үндсэн хуулийн шаардлагыг гүйцэтгэсэн тухайгаа харилцан мэдэгдэнэ. Энэхүү хэлэлцээр нь сүүлчийн мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш гуч дахь өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

2. Энэхүү хэлэлцээр нь 20 жилийн хугацаанд хүчинтэй байх бөгөөд Хэлэлцэн тохирогч аль нэг тал түүнийг цуцлах тухай хүсэлтээ 12 сарын өмнө урьдчилан бичгээр мэдэгдээгүй бол Хэлэлцээр нь адил нөхцлөөр цаашид хүчин төгөлдөр байна.

3. Энэхүү Хэлэлцээрийг цуцлахаас өмнө хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын хувьд 1-ээс 16 дугаар зүйлийн заалтууд цуцалсан өдрөөс хойш 20 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.

Үүнийг нотолж, хэлэлцэн тохирогч талуудын бүрэн эрхт төлөөлөгчид энэхүү Хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.

Хэлэлцээрийг 2007 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр *Улаанбаатар* хотноо монгол, финн болон англи хэлээр тус бүр хоёр хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд нь адил хүчинтэй байна. Хэлэлцээрийг тайлбарлахад зөрүү гарвал англи эх хувийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫН ӨМНӨӨС

Цэрэнгийн Даваадорж
Үйлдвэр, худалдааны сайд

БҮГД НАЙРАМДАХ ФИНЛЯНД
УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ӨМНӨӨС

Антти Куосманен
Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд